

SVM 2004 052 Vejgårdsparken 2, Ormeslev By, 9c, Vemmelev sogn. Stednr. 040320 (KUAS j.nr 2003-2122-0640).

Prøvegravning af areal med bebyggelsesspor fra bronze- eller jernalder og spor efter højryggede agre

Foretaget 4.-5. oktober 2004 af cand. mag Henrik Schilling.

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	1
Undersøgelsens forhistorie	2
Administrative data.....	2
Øvrige data	2
Topografi, terræn og undergrund.....	2
Målesystem.....	3
Horisontalt	3
Vertikalt	3
Udgravningsmetode	3
Undersøgelsens resultater	3
Fremtidigt arbejde.....	4
Anlægsliste og – beskrivelse.....	4
Fundliste og -beskrivelser.....	6
Tegningsliste.....	6
Liste over måledata.....	6

Abstract

Prøveundersøgelse af areal forud for boligbyggeri. Ved udgravningen fremkom spredte stolpehuller, gruber og kogestensgruber fra bronze- eller jernalder samt rener fra et system af højryggede agre fra middelalder. Ingen af anlæggende indgik i strukturer og arealet skønnes ikke at indeholde væsentlige arkæologiske interesser.

Undersøgelsens forhistorie

Den 9. september 2004 anmodede Korsør Kommune ved Ingeniørgruppen Skovbo APS. om en udtalelse i henhold til museumslovens § 25 vedrørende skjulte fortidsminder på et areal, "Vejgårdsparken" beliggende i Ormeslev By, matrikel 9c. Det er et område, som Korsør Kommune ønsker at byggemodne.

Syd for arealet har Nationalmuseet, ved besigtigelse af anlægsarbejde i 2002, konstateret bebyggelsesspor fra oldtid og middelalder, jf. Vemmelev sogn sb. 51. Det omfatter kogegruber, mindre gruber og kulturjord i lavninger.

Det blev aftalt med Korsør Kommune, at gennemføre en prøveudgravning på arealet i henhold til museumslovens § 27 for at fastslå om der var bevarede kulturhistoriske værdier på området og afgrænse disse.

Nærværende beretning fremlægger prøvegravningens resultater.

Administrative data

Sydvestsjællands Museum gennemførte prøveudgravningen i henhold til museumslovens § 27, og den blev betalt af bygherre, som i det konkrete tilfælde er Korsør Kommune.

På bygherres anmodning fremsendte Vestsjællands Museum en udtalelse vedlagt forslag til maksimumbudget på kr. 41.000, som Kulturarvsstyrelsen havde godkendt.

Dato	Hændelsesforløb
10. september 2004	Modtaget brev med anmodning om udtalelse
14. september 2004	Udkast til forundersøgelse m.v. til postfor@kuas.dk/HHS
17. september 2004	Godkendt budget og kopi af godkendelsesskrivelse til rekvirent/HHS
17. september 2004	Modtaget godkendelsesskrivelse af forundersøgelingsbudget.
20. september 2004	Mail til igs@igs.dk med pdf. af godkendt budget + godkendelsesskrivelse/HHS
21. september 2004	Svarmail med forespørgsel om evt. afsætning af arealet på lokaliteten.
21. september 2004	Telefonisk bekræftelse og afklaring fra Børge Zinck-Madsen samt mail med bekræftelse på ønsket forundersøgelse uge 41 inkl. dækning /HHS
4. oktober 2004	Undersøgelse startet ved Henrik Schilling og Vibeke... (stud.)/HHS
6. oktober 2004	Undersøgelsen afsluttet. Dækning v. Sorø Maskinudlejning.
6. oktober 2004	Modtaget landmålerpunkter pr. mail, konverteret til MI/HHS
7. oktober 2004	Udtalelse jf. §25 til interessenterne pr. mail som pdf (Børge Zinck-Madsen m.fl.) /HHS
12. oktober 2004	Beretning afsluttet v. Henrik Schilling

Sydvestsjællands Museum var ansvarlig for prøveudgravningen, og museet opbevarer originaldokumentation og genstandsmateriale, som er arkiveret under j.nr. SVM 2004 039. Dette gælder dog ikke faunamateriale, der deponeres på Zoologisk Museum og antropologisk materiale, der deponeres på Antropologisk Laboratorium.

Øvrige data

Undersøgelsens feltarbejde startede den 4. oktober og sluttede den 5. oktober 2004. Ved undersøgelsen deltog stud. mag Vibeke Knöchel som assistent. Cand. mag. Henrik Schilling fungerede som daglig leder, mens museumsinspektør Hugo H. Sørensen, SVM var ansvarlig leder. Desuden deltog amatørarkæolog Frank Petersen og amatørarkæolog Morten Petersen med deres metaldetektorer.

Sorø Maskinudlejning leverede maskinkraften, og gravemaskinen blev ført af Anders Hoppe. Udgravningen fandt sted i blandet efterårsvejr og i en jord, som var let at grave i på grund af sommerens megen regn.

Topografi, terræn og undergrund

Arealet udgør i alt 27.500 kvadratmeter og afgrænses mod nord og vest af dyrkede marker. Mod øst afgrænses det af en børnehave og et nyanlagt parcelhuskvarter, der også danner sydgrænsen til arealet.

Terrænet stiger jævnt mod vest, og som sådan er det meste af området veldrænet og velegnet til forhistorisk bebyggelse, men det optimale bosættelsesområde ligger længere mod vest, hvor stigningen flader ud og danner et lavt plateau.

Undergrunden er varieret, men består mest af sand og leret sand. Der er enkelte områder med ler, og det hele er dækket af 30 – 50 centimeter muld.

Figur 1 Oversigtsplan over de anlagte grøfter (C) KMS

Målesystem

Horisontalt

Søgegrøfter blev målt ind i system 34 af Geodata Danmark.

Vertikalt

Der blev ikke nivelleret i detaljer. Højdeforholdene i søgegrøfternes bund fremgår dog af landmålte punkters kote (Z).

Udgravningsmetode

Ved prøvegravningen blev der anlagt seks nord - syd gående grøfter. De ligger med gennemsnitlig 25 meters indbyrdes afstand, så hele området blev dækket. Det skete, fordi terrænet stiger jævnt uden et helt oplagt fokus for bebyggelsen, og det var derfor mest hensigtsmæssigt at dække hele arealet med grøfter.

Grøfterne blev gravet med gravemaskine udstyret med rabatskovl på to meter i bredde. De blev målt op af Vibeke Knöchel, som også dokumenterede anlæg i 1:100. Snittede anlæg blev dokumenteret i 1:20.

I Grøft 3 og Grøft 5 blev grøften udvidet til et mindre felt, da der her fremkom større fyldskifter, der i form og dimensioner mindede om grubehuse. Udvidelsen blev foretaget for at afgrænse fyldskifterne og undersøge, om der var tale om grubehuse.

Den opgravede fyld og anlæg i grøfterne blev afsøgt med metaldetektor af Frank Petersen og Morten Petersen.

Undersøgelsens resultater

De 6 grøfter er tilsammen 1145 meter lange, og de dækker 2290 kvadratmeter. Det svarer til en dækningsgrad på otte procent, hvilket er lidt mindre end de 10 procent, som museets udtalelse foreslår som dækningsgrad, men med de

forholdsvis begrænsede anlægsspor, er det rigelig dækningsgrad.

Ved prøvegravningen fremkom 18 fyldskifter, der kan betegnes som anlæg. De omfatter 7 kogestensgruber, 5 stolpehuller 5 gruber og 1 gravet vandhul. Anlægstætheden svarer til 1 anlæg pr. 64 meter løbende grøft eller et anlæg pr 127 kvadratmeter.

Anlæggene indgår ikke i strukturer men afspejler spredte aktiviteter, der kan dateres til enten bronze- eller jernalder

Ingen af de fremkomne anlæg indgik i strukturer. To formodede gruber blev snittet, da de havde form og udstrækning, der indikerede, de kunne være grubehuse. Det ene anlæg A6 viste sig at være et stort gravet vandhul på 4x5 meter og 110 centimeter dybt. Ved snitningen blev der konstateret tegl i snitfladen. Det andet anlæg A5 på 4x3 meter viste sig at være en gravet grube godt 80 centimeter dyb uden fund.

I grøfterne fremkom rener fra et partielt bevaret system af højryggede agre fra middelalderen. Der er tale om op til en meter brede grøfter, der forløber parallelt i retning nordvest - sydøst med en indbyrdes afstand på 7-10 meter. Fylden i renerne består af gråbrun homogen muld.

Renerne er ikke dybe, kun op til 10 centimeter, ofte lavere endnu, og flere steder blev de gravet bort under afrensningen. Andre steder er de bortpløjet ved moderne landbrug. Det var derfor ikke muligt, at kortlægge hele agersystemets udstrækning.

Der blev ikke hjembragt fund fra undersøgelsen.

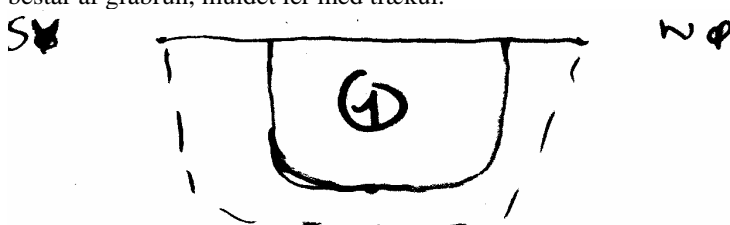
Fremtidigt arbejde

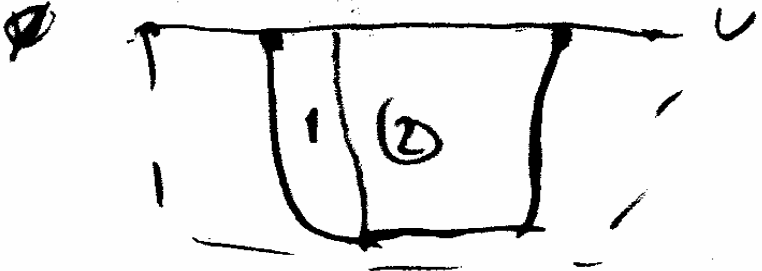
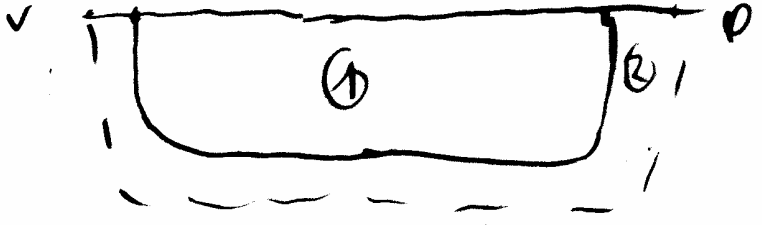
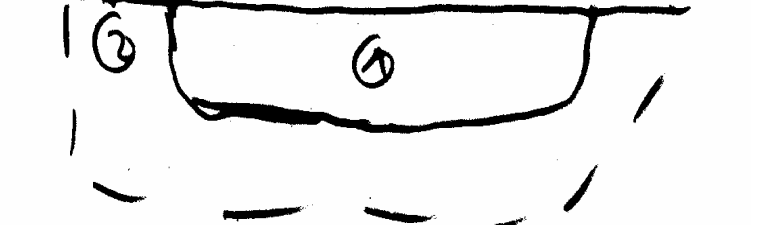
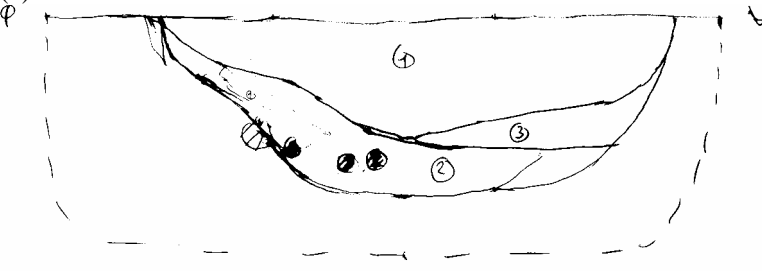
Det vurderes, at de fremkomne fortidsminde er tilstrækkeligt dokumenteret ved forundersøgelsen, og det skønnes, at anlægsarbejdet på arealet ikke vil destruere et væsentligt fortidsminde.

Sydvestsjælland Museum 12. oktober 2004

Henrik Schilling
Daglig leder

Anlægsliste og – beskrivelse

A .	T.	(Felt)	(Koordinat)	(Type)	(Beskrivelse)
1	8			Stolpehul	Cirkulært fyldskifte, 34 centimeter i diameter, 22 centimeter dyb. Fylden består af gråbrun, muldet ler med trækul.
2	4			Stolpehul	Cirkulært fyldskifte, 24 centimeter i diameter 20 centimeter dyb. Fylden består af (1) lys gråbrun sandet ler og (2) mørk gråbrun, muldet, sandet ler – stolpespor.

A .	T.	(Felt)	(Koordinat)	(Type)	(Beskrivelse)
					
3	6			Stolpehul	<p>Cirkulært fyldskifte, 63 centimeter i diameter og 20 centimeter dyb. Fylden består af gråbrun, muldet ler opblandet med guller og trækulsnistre.</p>
4	10			Stolpehul	<p>Cirkulært fyldskifte, 44 centimeter i diameter og 12 centimeter dyb. Fylden består af gråbrun leret muld med lerspæt.</p>
5	10			Grube	<p>Ovalt fyldskifte 3x4 meter i diameter og 80 centimeter dyb. Fylden (1) består af homogen, mørk gråbrun, muldet ler med trækulsnistre. Herunder følger heterogen, lys grågul sand (2), opblandet med linser af (1).</p>
6	3			Vandhul	<p>Ovalt fyldskifte 4x5 meter i diameter og bred U-formet nedgravning 110 centimeter dyb. Snittet men ikke tegnet. Fylden består af 60 centimeter homogen, mørk gråbrun muldet ler med et stykke tegl. Herefter følger 50 centimeter gult ler opblandet med gråbrun muld og lysegrå partier med udvasket muld. I bunden ses en mørk gråbrun, stærkt humøs linse med snegleskaller. Anlægget tolkes som et gravet vandhul</p>

Fundliste og -beskrivelser

Der blev ikke hjembragt fund.

Tegningsliste

T-nr.	Type	Skala	Initialer
1	Oversigtsplan Grøft 1	1:100	VKJ
2	Oversigtsplan Grøft 2	1:100	VKJ
3	Oversigtsplan Grøft 3	1:100	VKJ
4	Oversigtsplan Grøft 4	1:100	VKJ
5	Oversigtsplan Grøft 4	1:100	VKJ
6	Oversigtsplan Grøft 5	1:100	VKJ
7	Oversigtsplan Grøft 5	1:100	VKJ
8	Oversigtsplan Grøft 6	1:100	VKJ
9	Oversigtsplan Grøft	1:100	VKJ
10	Anlægsbeskrivelser	1:20	HS

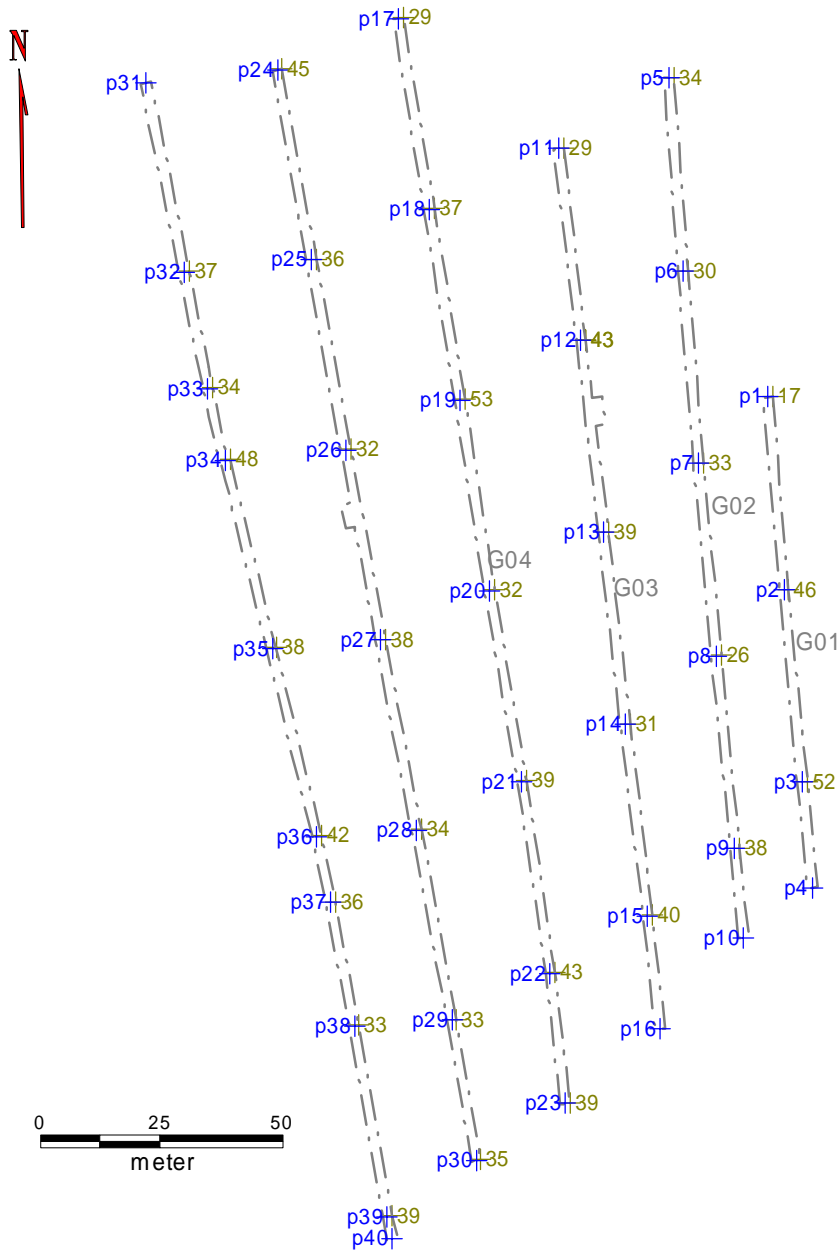
Liste over måledata

Punkt.	X	Y	Z	MI_X	MI_Y
p1	154852.77	103184.13	3.213	-154852.77	103184.13
p2	154849.38	103144.3	3.326	-154849.38	103144.3
p3	154845.64	103104.47	2.998	-154845.63	103104.47
p4	154843.41	103082.61	2.75	-154843.41	103082.61
p5	154873.18	103250.16	3.267	-154873.18	103250.16
p6	154870.23	103210.21	3.5	-154870.23	103210.21
p7	154866.98	103170.4	3.746	-154866.98	103170.4
p8	154863.31	103130.56	3.66	-154863.31	103130.56
p9	154859.53	103090.74	3.374	-154859.53	103090.74
p10	154857.82	103072.29	3.101	-154857.82	103072.29
p11	154895.96	103235.55	3.832	-154895.96	103235.55
p12	154891.28	103195.83	4.005	-154891.28	103195.83
p13	154886.66	103156.13	4.216	-154886.66	103156.13
p14	154882.09	103116.44	4.198	-154882.09	103116.44
p15	154877.52	103076.75	3.574	-154877.52	103076.75
p16	154875	103053.32	3.231	-154875	103053.32
p17	154928.97	103262.41	4.213	-154928.97	103262.41
p18	154922.61	103222.97	4.316	-154922.61	103222.97
p19	154916.35	103183.48	4.525	-154916.35	103183.48
p20	154910.18	103144	4.76	-154910.18	103144
p21	154903.48	103104.61	4.548	-154903.48	103104.61
p22	154897.66	103064.83	3.911	-154897.66	103064.83
p23	154894.54	103038.01	3.409	-154894.54	103038.01
p24	154954.02	103251.82	4.499	-154954.02	103251.82
p25	154947	103212.47	4.757	-154947	103212.47
p26	154939.88	103173.15	4.824	-154939.87	103173.15
p27	154932.67	103133.85	5.224	-154932.67	103133.85
p28	154925.27	103094.57	5.01	-154925.27	103094.57
p29	154917.98	103055.26	4.317	-154917.98	103055.26
p30	154912.92	103026.13	4.077	-154912.92	103026.13
p31	154981.12	103249.14	4.848	-154981.12	103249.14
p32	154973.23	103209.95	5.009	-154973.23	103209.95
p33	154968.4	103185.92	5.228	-154968.4	103185.92
p34	154964.71	103170.91	5.109	-154964.71	103170.91

SVM 2004-052 Vejgårdsparken 2

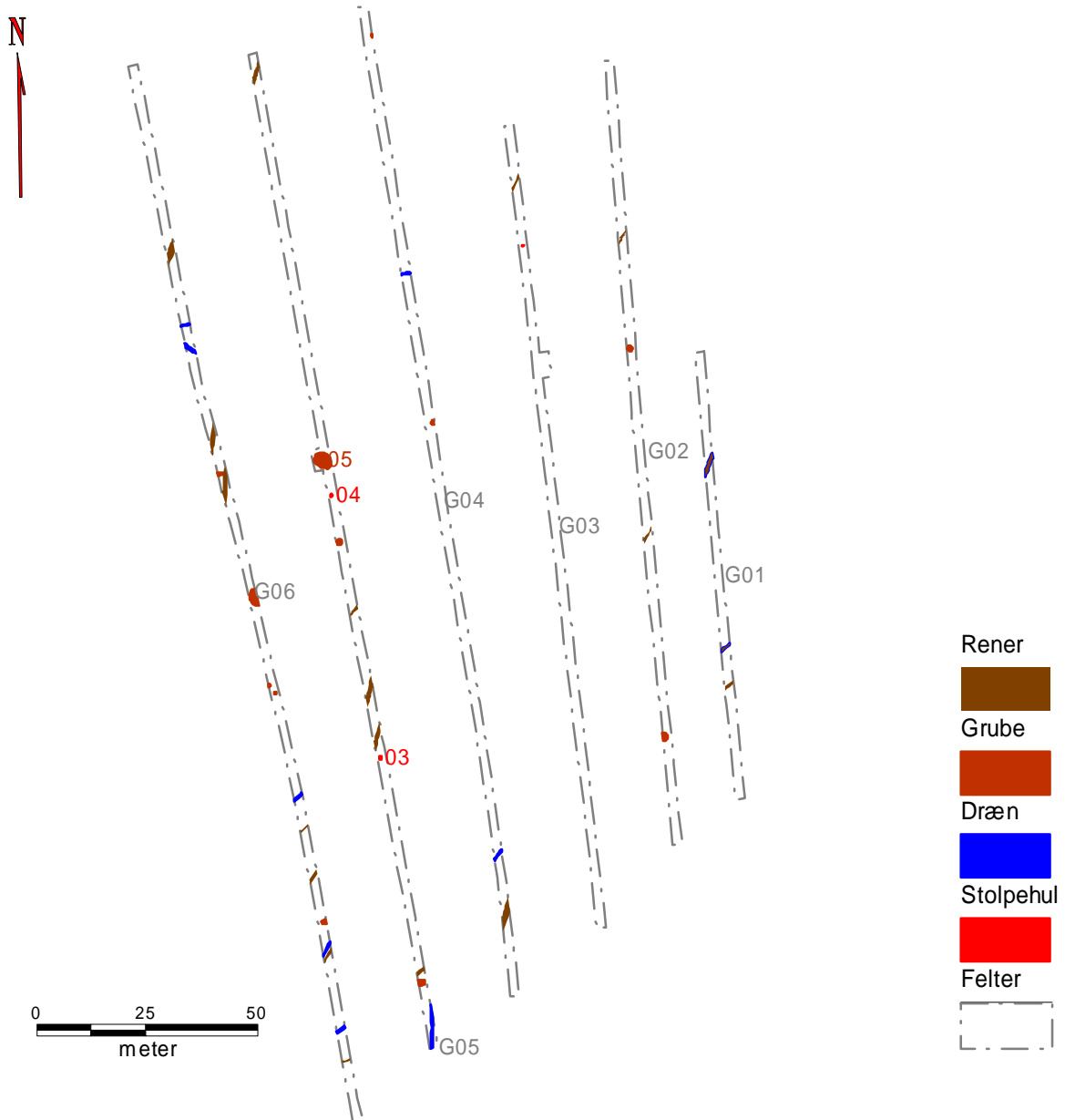
p35	154954.9	103132.17	5.429	-154954.9	103132.17
p36	154945.89	103093.2	5.302	-154945.89	103093.2
p37	154943	103079.57	5.323	-154943	103079.57
p38	154938.13	103053.97	5.016	-154938.13	103053.97
p39	154931.33	103014.59	4.458	-154931.32	103014.59
p40	154930.38	103009.97	4.579	-154930.38	103009.97

Bilag 1. Oversigt over undersøgte felter, indmålte punkter og muldtykkelser.

Målte punkter (blå), undersøgte felter (grå) og målte muldtykkelser i cm (grøn).

Bilag 2. Registrerede anlæg/nedgravninger.

Undersøgte felter og forskellige typer nedgravninger jf. tegnforklaring.